

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0600100623

за извършен одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г.

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 221 от 27.07.2023 г.
на Сметната палата (Протокол № 27)

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	3
Част първа.....	4
Част втора.....	6
1. Основание за извършване на одита	6
2. Информация за одитираната организация	6
3. Одитиран период.....	7
4. Предмет на одита	7
5. Цели на одита	7
6. Обхват на одита.....	7
7. Критерии за оценка	7
8. Одитни стандарти, приложими при одита	7
Част трета.....	8
I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.....	8
II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.....	8
III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.....	10
1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“	10
2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“	14
3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2020 г. – 2022 г.	22
4. По раздел „Финансиране“	24
5. По раздел „Дефицит/Излишък“	24
Част четвърта	25
Част пета.....	26
Част шеста.....	27
ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА.....	28
СТАНОВИЩЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА	31

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Съкращение	Пълно наименование
АЗ	Агенция по заетостта
ДБ	Държавен бюджет
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейската централна банка
ЗБДОО	Закон за бюджета на ДОО
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗФУКПС	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
КСО	Кодекс за социално осигуряване
МЗ	Министерство на здравеопазването
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СЕС	Средства от Европейския съюз
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТП	Териториално поделение
ЦБ	Централен бюджет
ЦУ	Централно управление

Част първа РЕЗЮМЕ

Извършен е одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. в Националния осигурителен институт (НОИ).

Одитиран обект е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО и състоянието на системите за финансово управление и контрол в изследваните процеси, съгласно обхвата на одита¹, които са оценени спрямо изискванията на правната рамка.

При одита е установено:

Спазени са процедурите и сроковете по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. съответства на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2022 г. В отчета са посочени получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в закона, които са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени вярно.

Осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2022 г. са повече с 301 476,8 хил. лв. (изпълнение 103,2 на сто от уточнения план²), което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.

Отчетените неданъчни приходи са с 8 059,5 хил. лв. по-малко от планираните – 144 774,7 хил. лв., което се дължи основно на получените в по-малък размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Получените допълнителни трансфери от държавния бюджет (ДБ) за покриване на недостига от средства са изпълнени 88,3 на сто спрямо уточнения план – 8 716 342,7 хил. лв.³

Получените по бюджета на ДОО трансфери от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) по програми за осигуряване на заетост и трансфери за поети осигурителни вноски и данъци, не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г., но са в изпълнение на действащото законодателство.

Разходите, планирани в ЗБДОО за 2022 г. са в размер на 18 240 322,1 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план⁴ на разходите е 18 633 117,8 хил. лв. Отчетените общо разходи са 18 108 350,3 хил. лв., или 97,2 на сто спрямо уточнения план, което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

Отчетените разходи за пенсии са с 259 478,4 хил. лв. (1,6 на сто) по-малко от планираните средства, съгласно уточнения план – 15 894 193,0 хил. лв.

¹ Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.; Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.; Изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

² С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., който е включен към „Осигурителни вноски“ по уточнения план на бюджета на ДОО за 2022 г.

³ С ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г. и ПМС № 397 от 1.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в общ размер на 387 268,7 хил. лв, а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.

⁴ виж реф. 2 и реф. 3

Разходите за пенсии за сметка на ДОО са по-малко с 274 391,6 хил. лв. спрямо уточнения план – 15 653 443,0 хил. лв.⁵ Отчетените разходи за пенсии за сметка на ДБ са с 16 113,2 хил. лв. (6,7 на сто) повече от планираните 239 550,0 хил. лв.

При изследваната тенденция на приходите, разходите и трансферите за периода 2020 г. – 2022 г., е установено, че разходите за пенсии⁶, за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски⁷. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски⁸ и намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии⁹. Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода, тъй като държавата увеличава през 2021 г. финансирането на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост, с оглед подпомагане на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица, след което, през 2022 г., финансирането намалява.

Разходите за социални помощи и обезщетения са по-малко със 122 998,6 хил. лв. (5,4 на сто), в резултат на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.

Към 31.12.2022 г. общият размер на дължимите суми за надвзети пенсии е намалял спрямо същия период на предходната година, което се дължи на предприети ефективни действия от страна на НОИ. Общият размер на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзетите обезщетения за безработица, към 31.12.2022 г. е увеличен спрямо предходната година, което се дължи на нарастването на разходите за социални помощи и обезщетения през 2022 г. спрямо 2021 г.

Предоставените трансфери по бюджета на ДОО – „Трансфер на бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“, „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ и „Трансфер между бюджет и СЕС“, непредвидени в ЗБДОО за 2022 г., са отчетени законосъобразно.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО е отчетен дефицит в размер на 89 750,3 хил. лв., като за 2022 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Общо заболяване и майчинство“ са покрити с излишъците по фондовете „Трудова злополука и професионална болест“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

През одитирания период в НОИ има утвърдени вътрешни актове за изграждане на системата за финансово управление и контрол (СФУК) в изследваните процеси.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

⁵ с включени еднократните допълнителни суми към пенсиите

⁶ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

⁷ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

⁸ с 11,1 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (нарастване с 1,3 на сто)

⁹ с 27,9 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (намаляване с 18,2 на сто)

Част втора

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание за извършване на одита

Настоящият одит е извършен на основание чл. 5, ал. 1, т. 4, във връзка с чл. 6, ал. 5 и чл. 38, ал. 1 от Закона за Сметната палата, одитна задача № 359 от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-06-01-006 от 26.04.2023 г. на заместник-председателя на Сметната палата - Тошко Тодоров.

2. Информация за одитираната организация

Държавната политика по ДОО се разработва, координира и провежда от министъра на труда и социалната политика. Националният осигурителен институт управлява държавното обществено осигуряване и изпълнява бюджета на ДОО. Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ и се внася от управителя му в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнение на държавния бюджет за съответната година.

Разходите на общественото осигуряване се покриват от: осигурителни вноски, които се събират от Националната агенция за приходите (НАП); постъпления от глоби, санкции, наказателни лихви и други неданъчни приходи, като набраните средства не се капитализират; трансфери от държавния бюджет.

Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище гр. София. Първостепенен разпоредител с бюджета на ДОО е управителят на НОИ, а второстепенни разпоредители в териториалните поделения (ТП) на НОИ са техните директори. Контрол върху дейността на НОИ се осъществява от Надзорния съвет на НОИ.

Органи на управление на НОИ са Надзорният съвет, управителят и подуправителят. Надзорният съвет е съставен от представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.

Към 31.12.2022 г. Надзорният съвет се състои от 14 членове¹⁰, определени в съответствие с изискванията на чл. 35, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹¹

Националният осигурителен институт се състои от централно управление (ЦУ) и териториални поделения (ТП).

Към 31.12.2022 г. ЦУ на НОИ осъществява дейността си чрез 15 дирекции, 36 отдела и инспекторат. Дейността на ТП на НОИ се осъществява чрез 3 дирекции, 98 отдела и 186 сектора.¹²

Към 31.12.2022 г. общият брой на реално заетите служители по основен щат е 3 309, в т.ч. 2 672 по служебно правоотношение и 637 по трудово правоотношение, като незаетите щатни бройки са 158.¹³

През одитирания период управител на НОИ е Ивайло Иванов, а подуправител е Весела Караиванова-Начева. Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от

¹⁰ Одитно доказателство № 3

¹¹ чл. 35, ал. 1 от КСО „Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите.“

¹² Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г., ..., посл. изм. ДВ, бр. 62 от 27.07.2021 г., в сила от 1.08.2021 г.); Одитно доказателство № 2

¹³ Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.,..., посл. изм. ДВ, бр. 62 от 27.07.2021 г., в сила от 1.08.2021 г.) общата численост на персонала на НОИ е 3 467 бр.; Одитни доказателства № 1 и № 16

Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор за одитирания период носи Ивайло Иванов, в качеството си на управител на НОИ.¹⁴

3. Одитиран период

Одитираният период е от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г.

4. Предмет на одита

Предмет на одита е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ¹⁵, утвърждава се от Надзорния съвет на НОИ и се внася от управителя на НОИ в Народното събрание. Представя се в Сметната палата за изготвяне на доклад със становище, които се внасят в Народното събрание.

За одитирания период размерът на отчетените приходи и трансфери в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. възлиза на 18 031 745,0 хил. лв., а на разходите и трансферите – 18 121 495,3 хил. лв.

5. Цели на одита

5.1. Да се оцени степента на съответствие на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. с изискванията на правната рамка.

5.2. Да се оцени състоянието на системата за финансово управление и контрол в изследваната област.

6. Обхват на одита

Одитната задача обхваща:

6.1. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

6.2. Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

6.3. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

В обхвата на одита не са предвидени ограничения.

7. Критерии за оценка

При одита на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. са приложени следните критерии за оценка:

7.1. Съответствие на процеса по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. с изискванията на правната рамка.

7.2. Съответствие на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. с изискванията на правната рамка.

7.3. Съответствие на изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. с изискванията на правната рамка.

7.4. Съответствие на системата за финансово управление и контрол с изискванията на правната рамка.

8. Одитни стандарти, приложими при одита

Одитът е изпълнен в съответствие с Рамката за професионални становища на Комитета за одитни стандарти на Международната организация на Върховните одитни институции -

¹⁴ Одитно доказателство № 4

¹⁵ Структурните звена, имащи основно отношение към изготвянето на отчета за изпълнението на ДОО, са дирекции „Финансово-счетоводна дейност“, „Анализ, планиране и прогнозиране“, „Пенсии“ и „Осигуряване и краткосрочни плащания“

ИНТОСАЙ, Международни стандарти на върховните одитни институции (МСВОИ) 100 Основни принципи на одита в публичния сектор, МСВОИ 400 Основни принципи на одита за съответствие и МСВОИ 4000 Стандарт за одит за съответствие.

Част трета КОНСТАТАЦИИ

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

Проектът на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е изготвен от НОИ на основата на: подадения от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“ към НОИ отчет за касовото изпълнение на бюджета на ДОО по фондове; касовия отчет за приходите от осигурителни вноски, изготвен от НАП; касовия отчет за приходите от централизирано превеждани осигурителни вноски за бюджетните организации, изготвен от Министерството на финансите (МФ) и касовия отчет за приходите от осигурителните вноски на служителите на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), при спазване на изискванията на вътрешните правила.¹⁶

От управителя на НОИ е внесен доклад и отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. в Надзорния съвет на НОИ за утвърждаване, съгласно чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО. Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО е придружен с: отчет на консолидиран бюджет на ДОО за 2022 г. – изпълнение по месеци и тримесечия; статистически отчет и демографски, икономически и натурални показатели за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г.¹⁷

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г., е утвърден на 20.04.2023 г. от Надзорния съвет на НОИ, в съответствие с изискването на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО.¹⁸

Утвърденият отчет е внесен в Сметната палата на 26.04.2023 г. при спазване на седемдневния срок по чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата.¹⁹

В съответствие с изискванията²⁰ на КСО, годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане.²¹

Процедурите по изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. от НОИ са в съответствие с нормативните изисквания.

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“, както и бюджета на НОИ.

¹⁶ Одитни доказателства №№ 5, 6 и 11

¹⁷ Одитно доказателство № 8

¹⁸ Одитно доказателство № 8

¹⁹ Одитно доказателство № 8

²⁰ чл. 31, ал. 1 от КСО

²¹ Одитно доказателство № 9

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в ЗБДОО за 2022 г. В Раздел „Приходи и трансфери - всичко“ са включени получените приходи, отчетени по показателите, предвидени в ЗБДОО за 2022 г. и получените трансфери. В Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ са включени извършените разходи, отчетени по показатели и предоставените от бюджета на ДОО трансфери за други бюджети. Отчетено е и финансирането на бюджета по съответните показатели, както и дефицита/излишъка по съответните фондове.

Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.²²

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове²³, както следва:

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за насърчаване на заетостта между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ²⁴, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2022 г.²⁵

2.1.2. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени средства за данъци върху доходите на физическите лица²⁶ и са във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).²⁷

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „Програми за временна заетост“ са отчетени като разход средства, които са в изпълнение на сключени договори²⁸ между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г.

2.2.2. По показателя „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ изразходваните средства са за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са отчетени в съответствие с разпоредбата на параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г.²⁹

2.2.3. По показателя „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ са отчетени средства, съгласно Постановление на Министерски съвет (ПМС) № 322 от 07.10.2021 г., ПМС № 482 от 30.12.2021 г. и ПМС № 40 от 31.03.2022 г., представляващи предоставени трансфери на второстепенните разпоредители с бюджет към общините.³⁰

2.2.4. По показателя „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ са отчетени в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г., предоставени средства по сключени договори с

²² чл.чл. 20 – 26б от КСО; Одитни доказателства № 8 и № 10

²³ Одитни доказателства № 8 и № 10

²⁴ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

²⁵ Одитно доказателство № 12

²⁶ попадат в обхвата на § 25, ал. 4 от ЗДБРБ за 2013 г., съгласно т. 14 от указание на Дирекция „Държавно съкровище“ на МФ - ДДС № 16/27.12.2012 г.

²⁷ Одитно доказателство № 12

²⁸ Одитни доказателства № 12 и № 19

²⁹ Одитно доказателство № 12

³⁰ Одитно доказателство № 12

бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2022 г.³¹

2.2.5. По показателя „Трансфер между бюджет и СЕС“ са отразени средства от предоставени/възстановени трансфери от предходен период по изпълнението на европейски проекти.^{32,33}

3. Спазена е разпоредбата на параграф 4 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. съответства на структурата и показателите на ЗБДОО за 2022 г.

Отчетените непредвидени в Закона за бюджета на ДОО за 2022 г. получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, са в изпълнение на действащото законодателство.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

Съгласно ЗБДОО за 2022 г.³⁴ планираният размер на получените трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване е 221 770,1 хил. лв., на получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига на средства - 6 961 377,0 хил. лв., на разходите за пенсии – 14 120 424,3 хил. лв. С оглед финансовото обезпечаване на осъществените промени в параметрите на пенсионната политика, е направена актуализация на ЗБДОО от м. юли 2022 г.³⁵, с която са увеличени получените трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване с 18 830,0 хил. лв. (240 600,1 хил. лв.), получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига на средства с 1 367 670,0 хил. лв. (8 329 047,0 хил. лв.) и разходите за пенсии с 1 386 500,0 хил. лв. (15 506 924,3 хил. лв.).

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. са отчетени **общо приходи и трансфери** в размер на 18 031 745,0 хил. лв., които са 96,7 на сто от уточнения план – 18 640 517,8 хил. лв.³⁶

³¹ Одитни доказателства № 12 и № 15

³² ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – проект BG05M9OP001-6.005-C01 „Запази ме!“.

³³ Одитно доказателство № 12

³⁴ обн., ДВ, бр. 18 от 4.03.2022 г., в сила от 1.01.2022 г.

³⁵ изм., ДВ, бр. 51 от 1.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г.

³⁶ С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., който е включен към „Осигурителни вноски“ по уточнения план на бюджета на ДОО за 2022 г., с ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г., ПМС № 397 от 1.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в общ размер на 387 268,7 хил. лв, а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.; Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 17

Съгласно ЗБДОО за 2022 г. приходите по бюджета на ДОО включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

В осигурителните приходи се включват приходите от осигурителни вноски.

Неданъчните приходи включват: „Приходи и доходи от собственост“, „Глоби, санкции и наказателни лихви“ и „Други приходи“.

Приходите по показателя „Внесен ДДС и други данъци върху продажбите“ се формират от начисления ДДС върху приходите и доходите от собственост.

Планираните приходи със ЗБДОО за 2022 г. и тяхното изпълнение, отразено в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г., е както следва:

(хил. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗБДОО за 2022 г.	Уточнен план ³⁷	Отчет	Изпълнение спрямо ЗБДОО за 2022 г. (к.4 – к.3)	Изпълнение в % (к.4/к.3)
1	2	3	4	5	6
1. Осигурителни приходи	9 534 340,3	9 539 840,3	9 841 317,1	301 476,8	103,2
1.1. Осигурителни вноски	9 534 340,3	9 539 840,3 ³⁸	9 841 317,1	301 476,8	103,2
2. Неданъчни приходи	144 774,7	144 774,7	136 715,2	-8 059,5	94,4
2.1. Приходи и доходи от собственост	5 600,0	5 600,0	6 376,0	776	113,9
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	22 944,7	22 944,7	29 171,2	6 226,5	127,1
2.3. Други приходи	116 230,0	116 230,0	101 168,0	-15 062	87,0
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 040,0	-1 040,0	-1 026,6	13,4	98,7
Общо приходи без получените трансфери – т. 1, т. 2 и т. 3	9 678 075,0	9 683 575,0	9 977 005,7	293 430,7	103,0
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	240 600,1	240 600,1	348 058,4	107 458,3	144,7
5. Получени допълнителни трансфери от централния/ държавния бюджет за	8 329 047,0	8 716 342,7³⁹	7 700 064,7	-1 016 278,0	88,3

³⁷ Одитни доказателства № 12 и № 13

³⁸ С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., който е включен към „Осигурителни вноски“ по уточнения план на бюджета на ДОО за 2022 г.

³⁹ С ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г., ПМС № 397 от 1.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в общ размер на 387 268,7 хил. лв, а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.; Одитни доказателства № 12 и № 13

покриване на недостига от средства					
6. Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост	-	-	422,3	422,3	
7. Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци	-	-	6 193,9	6 193,9	
Общо получени трансфери – т. 4, т. 5, т. 6 и т. 7	8 569 647,1	8 956 942,8	8 054 739,3	-902 203,5	89,9
Общо приходи, в т.ч. и получени трансфери от ЦБ/ДБ	18 247 722,1	18 640 517,8	18 031 745,0	-608 772,8	96,7

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 9 997 005,7 хил. лв., при планирани за 2022 г. – 9 678 075,0 хил. лв., или изпълнение 103,0 на сто.

1.1. Отчетените **осигурителни приходи** през 2022 г. са в размер на 9 841 317,1 хил. лв., които са от осигурителни вноски, и представляват 98,6 на сто от общия размер на приходите⁴⁰.

Планираните осигурителни приходи са в размер на 9 539 840,3 хил. лв.⁴¹, а са отчетени 9 841 317,1 хил. лв., или изпълнение от 103,2 на сто, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.⁴²

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2022 г. спрямо 2021 г.⁴³ е 112,4 на сто, като увеличението с 1 085 305,4 хил. лв. се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.⁴⁴

Приходите от осигурителни вноски се формират от вноски от работодатели, лични вноски от работници и служители и вноски от самоосигуряващи се лица.

От отчетените приходи от осигурителни вноски в общ размер на 9 841 317,1 хил. лв. с най-голям относителен дял са „Вноски за работници и служители от работодатели” – 5 998 849,6 хил. лв., или 61 на сто, следвани от „Вноски от работници и служители” (лични вноски)“ – 3 345 465,4 хил. лв., или 34 на сто, и „Вноски от самонаети лица” (самоосигуряващи се лица)“ – 405 370,9 хил. лв., или 4,1 на сто и от събраните и разпределени суми за лицата по чл. 4б, ал. 1 и чл. 4в, ал. 1 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО за периоди, след датата на избора за промяна на осигуряването на лицата – 91 631,2 хил. лв. или 0,9 на сто.⁴⁵

1.2. Отчетените **неданъчни приходи** са в размер на 136 715,2 хил. лв., от които: приходи и доходи от собственост – 6 376,0 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 29 171,2 хил. лв.; други приходи – 101 168,0 хил. лв.⁴⁶

⁴⁰ 9 977 005,7 хил. лв.

⁴¹ Съгласно ЗБДОО за 2022 г. (обн., ДВ, бр. 18 от 4.03.2022 г., в сила от 01.01.2022 г.) планираният размер по показателя е 9 534 340,3 хил. лв. С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., който е включен към „Осигурителни вноски“ по уточнения план на бюджета на ДОО за 2022 г.

⁴² Одитни доказателства №№ 17, 22 и 24

⁴³ 8 756 011,7 хил. лв.

⁴⁴ Съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2021 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2022 г.

⁴⁵ Одитно доказателство № 17

⁴⁶ в т.ч. постъпления от продажба на нефинансови активи – 2,3 хил. лв.

В ЗБДОО за 2022 г. са планирани неданъчни приходи в размер на 144 774,7 хил. лв., в т.ч.: приходи и доходи от собственост – 5 600,0 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 22 944,7 хил. лв. и други приходи – 116 230,0 хил. лв. Отчетеното неизпълнение в размер на 8 059,5 хил. лв. е 94,4 на сто от планираното и се дължи на събраните в по-малко 15 062 хил. лв. други приходи.

Отчетените по-малко други приходи в размер на 101 165,7 хил. лв. се дължат основно на получените в по-малък размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски, постъпили по чл. 4б, чл. 4в, чл. 69б от КСО, § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО и § 9 от ПЗР към ЗБДОО 2021 г., които са в размер на 100 820,2 хил. лв. (при планирани 116 000,0 хил. лв.).⁴⁷

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 026,6 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 98,7 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.⁴⁸

Приходите са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно по показателите на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2022 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на 8 569 647,1 хил. лв. С ПМС⁴⁹ са одобрени допълнителни трансфери по бюджета на ДОО за финансиране на част от осигурителните разходи, с което уточненият план на получените трансфери е 8 956 942,8 хил. лв. За 2022 г. бюджетът на ДОО е получил трансфер от държавния бюджет в размер на 8 054 739,3 лв., в т.ч. 422,3 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост, или изпълнение 89,9 на сто спрямо уточнения план.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на 8 054 739,3 хил. лв., в т.ч.: 348 058,4 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 7 700 064,7 хил. лв. - получени допълнителни трансфери от централния бюджет за покриване на недостига от средства; 422,3 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост и 6 193,9 хил. лв. - трансфери за поети осигурителни вноски и данъци.⁵⁰

1.4.1. По показателя „Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване“ са отчетени 348 058,4 хил. лв., при планирани 240 600,1 хил. лв., или изпълнение 144,7 на сто от планирания размер в ЗБДОО за 2022 г.

1.4.2. По показателя „Получени допълнителни трансфери от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства“ при уточнен план 8 716 342,7 хил. лв. са отчетени 7 700 064,7 хил. лв., или изпълнение 88,3 на сто.⁵¹

През 2022 г. са получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства, които включват:

а) трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, съгласно ПМС № 56/15.04.2022 г., в размер на 11,1 хил. лв.;

⁴⁷ Одитни доказателства №№ 16, 17 и 24

⁴⁸ Одитни доказателства № 16 и № 17

⁴⁹ С ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г., ПМС № 397 от 1.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в общ размер на 387 268,7 хил. лв, а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.; Одитни доказателства № 12 и № 13

⁵⁰ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵¹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 13, 16 и 19

б) трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, съгласно ПМС № 129/16.06.2022 г., в размер на 8,0 хил. лв.;

в) трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, съгласно ПМС № 355/3.11.2022 г., в размер на 7,9 хил. лв.;

г) трансфер, съгласно ПМС № 43/01.04.2022 г. за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април 2022 г., в размер на 142 888,7 хил. лв.;

д) трансфер, съгласно ПМС № 367/16.11.2022 г. за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. декември 2022 г., в размер на 142 380,0 хил. лв.;

е) Трансфер, съгласно ПМС № 397/01.12.2022 г. за изплащане на еднократна сума за компенсация на дохода от пенсии до нивото от м. декември 2021 г. за шест месеца, в размер на 102 000,0 хил. лв.;

ж) Допълнителни трансфери от ЦБ за покриване недостига на средства – 7 312 769,0 хил. лв.⁵²

1.4.3. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ отчетените трансфери в размер на 422,3 хил. лв. са в изпълнение на договори между НОИ и АЗ за изплащане на възнаграждения на лица, наети по програми за осигуряване на заетост, сключени на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от ЗНЗ.⁵³

1.4.4. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени 6 193,9 хил. лв. в изпълнение на централизираното разплащане на осигурителни вноски и данъци, съгласно чл. 161, във връзка с чл. 159 от ЗПФ.⁵⁴

Получените трансфери по бюджета на ДОО за 2022 г., включително непредвидените със Закона за бюджета на ДОО за 2022 г., са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. по Раздел **Разходи и трансфери – всичко** при планирани със ЗБДОО за 2022 г. – 18 247 722,1 хил. лв. са отчетени 18 121 495,3 хил. лв., които са 99,3 на сто спрямо приетите със закона и с 4,6 на сто повече спрямо 2021 г.⁵⁵

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2022 г. са в размер на 18 240 322,1 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план на разходите е 18 633 117,8 хил. лв. Отчетените разходи са 18 108 350,3 хил. лв., или 97,2 на сто спрямо уточнения план. Установената икономия от 524 767,5 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 86,34 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 11,94 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 1,72 на сто.

Извършените разходи, съгласно приетите показатели по бюджета на ДОО и уточнения план⁵⁶ за 2022 г., са както следва:

⁵² Одитно доказателство № 19

⁵³ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵⁴ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵⁵ отчетени разходи и трансфери в размер на 17 328 876,9 хил. лв. през 2021 г.; Одитни доказателства №№ 8, 16 и 20

⁵⁶ Уточненият план представя извършените законови корекции по бюджета на ДОО за 2022 г.

(хил. лв.)

Показатели	ЗБДОО за 2022 г.	Уточнен план ⁵⁷	Отчет	% изпълнение	Икономия/ преразход	
					разлика	%
к.1	к.2	к.3	к.4	к.5 (к.4/к.3)	к.6 (к.4-к.3)	к.7
1. Разходи-общо	18 240 322,1	18 633 117,8	18 108 350,3	97,2	- 524 767,5	-2,8
1.1. Пенсии	15 506 924,3	15 894 193,0⁵⁸	15 634 714,6	98,4	-259 478,4	-1,6
1.1.1. Пенсии за сметка на ДОО	15 266 174,3	15 653 443,0 ⁵⁹	15 379 051,4	98,2	-274 391,6	-1,8
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	239 550,0	239 550,0	255 663,2	106,7	16 113,2	6,7
1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	1 200,0	1 200,0	0,0	0,0	-1 200,0	-100,0
1.2. Социални помощи и обезщетения	2 285 653,8	2 285 653,8	2 162 655,2	94,6	-122 998,6	-5,4
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заестостта	447 553,5	453 080,5⁶⁰	310 841,0	68,6	-142 239,5	-31,4

⁵⁷ Одитни доказателства №№ 12, 13 и 15

⁵⁸ С ПМС № 43 от 01.04.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април 2022 г. в размер на 142 888,7 хил. лв.; с ПМС № 367 от 16.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. декември 2022 г. в размер на 142 380,0 хил. лв.; с ПМС № 397 от 01.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна сума за компенсация на дохода от пенсии до нивото от м. декември 2021 г. за шест месеца в размер на 102 000,0 хил. лв.; Одитно доказателство № 13

⁵⁹ виж реф. на ред 1.1.

⁶⁰ С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.; Одитно доказателство № 12

1.3.1. Разходи за персонал	92 005,4	96 902,2⁶¹	96 657,3	99,7	-244,9	-0,3
1.3.2. Издръжка	48 290,0	52 120,8⁶²	51 826,7	99,4	-294,1	-0,6
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	500,0	559,5⁶³	545,3	97,5	-14,2	-2,5
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	150,6	150,6	125,3	83,2	-25,3	-16,8
1.3.5. Капиталови разходи	6 607,5	3 320,4⁶⁴	3 189,5	96,1	-130,9	-3,9
1.3.6. Други програми и дейности за осигуряване на заетост	300 000,0	300 000,0	158 048,7	52,7	-141 951,3	-47,3
1.3.7. Програми за временна заетост	-	-	421,2		421,2	
1.3.8. Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта	-	27,0 ⁶⁵	27,0	100,0	0,0	0,0
1.4. Отбрана и сигурност	190,5	190,5	139,5	73,2	-51,0	-26,8

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“⁶⁶ в ЗБДОО за 2022 г. са предвидени средства в размер на 15 506 924,3 хил. лв. С ПМС⁶⁷ са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април и за м. декември 2022 г., както и допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна сума за компенсация на дохода от пенсии до нивото от м. декември 2021 г. за шест месеца, в общ размер на 387 268,7 хил. лв. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 15 894 193,0 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 15 634 714,6 хил. лв., или 98,4 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е

⁶¹ виж реф. на ред 1.3.; На основание § 1, ал. 1, § 3, ал. 3 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г. и чл. 114, ал. 2 от ЗПФ, Надзорният съвет на НОИ одобрява компенсирани промени в бюджета на НОИ за 2022 г., отразени в Протокол № 12 от 13.12.2022 г., като увеличава разходите за издръжка с 3 830,8 хил. лв., увеличава разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи с 435,0 хил. лв., увеличава разходите за заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения със 180,0 хил. лв. и увеличава разходите за платени държавни данъци, такси, наказателни лихви и административни санкции с 59,5 хил. лв. за сметка на намаление на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи с 3 708,7 хил. лв., намаление на разходите за основен ремонт с 13,4 хил. лв., намаление на разходите за задължителни осигурителни вноски от работодател с 400,0 хил. лв. и намаление на разходите за други възнаграждения и плащания за персонал с 383,2 хил. лв.; Одитно доказателство № 15

⁶² виж реф. на ред 1.3.1.

⁶³ виж реф. на ред 1.3.1.

⁶⁴ виж реф. на ред 1.3.1.

⁶⁵ виж реф. на ред 1.3.

⁶⁶ Одитно доказателство № 20

⁶⁷ ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г. и ПМС № 397 от 01.12.2022 г.; Одитно доказателство № 13

икономия в размер на 259 478,4 хил. лв., което е 1,6 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 9,7 на сто спрямо 2021 г.⁶⁸

За 2022 г. разходите за пенсии са 9,5 на сто от БВП.⁶⁹ През 2022 г. броят на пенсиониралите се лица е 97 590, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 31 741. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2022 г., е 155 302. Поради това, към 31.12.2022 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 030 318, които са с 25 971 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2021 г. Към 31.12.2022 г. броят на пенсиите е 2 042 661, от които лични пенсии – 1 926 354 и наследствени пенсии – 116 307. Спрямо 2021 г. общият брой на пенсиите е намалял с 27 070, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.⁷⁰

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 15 379 051,4 хил. лв. (98,4 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,6 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 112 877,1 хил. лв. или 0,7 на сто спрямо планирания показател в ЗБДОО за 2022 г. Причина за увеличението са включените разходи за изплатените еднократно допълнителни суми към пенсиите. Отчетеният разход по показателя е 15 379 051,4 хил. лв., който е 98,2 на сто от уточнения план.⁷¹

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 16 113,2 хил. лв., което е 6,7 на сто от планираните. По-високият разход е в резултат от промените в чл. 90а от КСО⁷², в сила от 01.04.2022 г., относно размера на социалната пенсия за инвалидност, средствата за които не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г.⁷³

По показателя „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“⁷⁴ не са отчетени разходи и е установена икономия в размер на планирания със ЗБДОО за 2022 г. – 1 200,0 хил. лв.⁷⁵

Дължимите **надвзети пенсии** към 31.12.2022 г. са в размер на 6 036,2 хил. лв.⁷⁶ Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: неоснователно изплатени наследствени пенсии на лица над 18-годишна възраст, които са загубили статута си на учащи по смисъла на чл. 82, ал. 1 от КСО – прекъснали обучението си преди края на съответния курс или семестър; неправомерно получавани наследствени пенсии или добавки по чл. 84 от КСО от лица с променено гражданско състояние поради неуведомяване на ТП на НОИ при встъпване в нов брак или поради

⁶⁸ разходи за пенсии за 2021 г. – 14 249 396,5 хил. лв.

⁶⁹ БВП за 2022 г. е 165 384 млн. лв.

⁷⁰ Одитно доказателство № 20

⁷¹ Одитни доказателства №№ 8, 13 и 20

⁷² изм., ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от 1.04.2022 г.

⁷³ Одитно доказателство № 20

⁷⁴ в изпълнение на Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на ЕС, на ЕЦБ и на ЕИБ, приета с ПМС № 262/22.10.2012 г.

⁷⁵ Съгласно предоставени писмени обяснения от НОИ, в периода от 01.04.2021 г. до 31.12.2022 г. няма осъществени преводи по прехвърляне на пенсионни права поради натрупани забавени плащания за минал период. Забавянето се дължи на възникнал технически проблем при изчисляване на окончателния размер на придобити в България пенсионни права за старост, поради което не е било възможно изготвянето и изпращането на съответната справка до пенсионната служба на Европейската комисия за размера на подлежащите на прехвърляне средства, както и фактическото им прехвърляне. Проблемът е във връзка с актуализирането на програмния модул, чрез който се обработват случаите на трансфери на пенсионни права, съгласно изменение в методиката. От началото на 2023 г. прехвърлянето на средства към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ е възстановено.; Одитно доказателство № 24

⁷⁶ Одитни доказателства № 24 и № 25

декларирана невярна информация; неправомерно получавани пенсии след смъртта на пенсионер от наследници, упълномощени лица или държател на банкова карта; недеklarиран от лицата стаж в държава от Европейския съюз или с която има сключен международен договор за социална сигурност; представени от пенсионерите документи с невярно съдържание.

За намаляване размера на дължимите надвзети пенсии от НОИ са предприети следните действия: дирекция „Пенсии“ осигурява на ТП на НОИ методически указания и дава писмени становища за осигуряване на своевременно и законосъобразно прилагане на действащото законодателство в областта; въведени са контролни процедури, способстващи предотвратяването на неправилното отпускане на пенсии, които процедури се извършват на две нива: на ниво ТП на НОИ и на ниво логически контрол, заложен в програмното осигуряване на пенсиите чрез своевременното актуализиране на Регистъра на рисковите осигурители при установени нови случаи на постъпили неистински документи; своевременно се актуализира публикуваната информация на интернет страницата на НОИ във връзка с настъпили промени в пенсионното законодателство; извършва се централизиран обмен на информация с банките и „Български пощи“ ЕАД относно ежемесечното изплащане на пенсиите, с оглед осигуряване на правилни и законосъобразни плащания; предприемат се действия за уточняване по служебен път гражданското състояние на лицата, починали на територията на чужди държави, със съдействието на Министерство на външните работи; осъществява се предварителен, текущ и последващ контрол на представените документи във връзка с отпускане и изплащане на пенсиите, както и за подобряване на събираемостта на задълженията; оптимизират се процесите по изчисляване на задължения за неоснователно изплатени суми за пенсии; извършва се ежегоден анализ на състоянието на надвзетите пенсии през предходната календарна година; и други.⁷⁷

В резултат от предприетите действия от страна на НОИ, размерът на надвзетите пенсии към 31.12.2022 г. е намалял с 488,7 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.⁷⁸, независимо, че през 2022 г.⁷⁹ са извършени и отчетени повече разходи по показателя „Пенсии“ спрямо 2021 г.⁸⁰

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2022 г. са предвидени средства в размер на 2 285 653,8 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 162 655,2 хил. лв., които са 94,6 на сто спрямо планираните. Установена е икономия в размер на 122 998,6 хил. лв., което е 5,4 на сто по-малко спрямо планирания показател. Икономията се дължи основно на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.⁸¹

Дължимите **надвзети обезщетения за временна неработоспособност** към 31.12.2022 г. са в размер на 10 719,1 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** в размер на 5 513,3 хил. лв.⁸²

Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: неподадени или некоректно подадени данни от осигурителя в Регистъра на

⁷⁷ Одитно доказателство № 24

⁷⁸ Към 31.12.2021 г. – 6 524,9 хил. лв.

⁷⁹ Разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

⁸⁰ Разходи за пенсии за 2021 г. – 14 249 396,5 хил. лв.

⁸¹ Одитни доказателства №№ 20, 24 и 26

⁸² Одитни доказателства № 24 и № 25

осигурените лица или в удостоверенията, въз основа на които се определя правото и се изчислява размера на обезщетенията; неизпълнение на задълженията на лицата за деклариране в законовия срок на обстоятелствата, които водят до спиране и прекратяване изплащането на паричните обезщетения за временна неработоспособност/безработица; надвзети добросъвестно получени от лицата обезщетения и други.

Предприетите действия от НОИ за намаляване размерите на дължимите надвзети обезщетения за временна неработоспособност и за безработица са насочени към подобряване на контролните дейности, в т.ч. предварителен, текущ и последващ контрол, относно недопускане и предотвратяване на незаконосъобразното изплащане на обезщетения, както и на увеличаване на събираемостта на вече изплатените такива.⁸³

Установено е, че размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2022 г. е нараснал с 2 172,8 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.⁸⁴, а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица към 31.12.2022 г. е нараснал с 1 926,0 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.⁸⁵ Последното се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2022 г.⁸⁶ спрямо 2021 г.⁸⁷

2.1.3. По разходния показател „Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ в ЗБДОО за 2022 г. са планирани средства в размер на 447 553,5 хил. лв. С ПМС⁸⁸ е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., а с ПМС⁸⁹ е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв. В резултат на което, уточненият план на разходите по показателя е 453 080,5 хил. лв. На основание § 1, ал. 1, § 3, ал. 3 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г. и чл. 114, ал. 2 от ЗПФ, Надзорният съвет на НОИ одобрява компенсирани промени в бюджета на НОИ за 2022 г.⁹⁰, като увеличава разходите за издръжка с 3 830,8 хил. лв., увеличава разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи с 435,0 хил. лв., увеличава разходите за заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения със 180,0 хил. лв. и увеличава разходите за платени държавни данъци, такси, наказателни лихви и административни санкции с 59,5 хил. лв. за сметка на намаление на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи с 3 708,7 хил. лв., намаление на разходите за основен ремонт с 13,4 хил. лв., намаление на разходите за задължителни осигурителни вноски от работодател с 400,0 хил. лв. и намаление на разходите за други възнаграждения и плащания за персонал с 383,2 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 310 841,0 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 142 239,5 хил. лв. или 31,4 на сто от уточнения план.⁹¹

Отчетеният показател включва⁹²:

⁸³ Одитно доказателство № 24

⁸⁴ Към 31.12.2021 г. – 8 546,3 хил. лв.

⁸⁵ Към 31.12.2021 г. – 3 587,3 хил. лв.; Одитни доказателства № 25 и № 26

⁸⁶ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2022 г. – 2 162 655,2 хил. лв.

⁸⁷ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2021 г. – 2 096 732,3 хил. лв.

⁸⁸ ПМС № 209 от 29.07.2022 г.

⁸⁹ ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г.

⁹⁰ отразени в Протокол № 12 от 13.12.2022 г.

⁹¹ Одитни доказателства №№ 12, 15, 20 и 24

⁹² Одитно доказателство № 20

а) „Разходи за персонал“ - отчетени са 96 657,3 хил. лв. при уточнен план – 96 902,2 хил. лв. Установена е икономия от 244,9 хил. лв. или 0,3 на сто от планираните.

б) „Издържка“ – отчетени са 51 826,7 хил. лв. при уточнен план - 52 120,8 хил. лв. Установена е икономия в размер на 294,1 хил. лв. или 0,6 на сто от уточнения план.

в) „Платени данъци, такси и административни санкции“ – отчетени са 545,3 хил. лв. при уточнен план – 559,5 хил. лв. Установена е икономия в размер на 14,2 хил. лв. или 2,5 на сто от планираните.

г) „Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности“ – отчетени са 125,3 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2022 г. в размер на 150,6 хил. лв. Установена е икономия в размер на 25,3 хил. лв. или 16,8 на сто от планираните.

д) „Капиталови разходи“ – отчетени са 3 189,5 хил. лв. при уточнен план – 3 320,4 хил. лв. Установена е икономия в размер на 130,9 хил. лв. или 3,9 на сто от уточнения план.

е) „Други програми и дейности за осигуряване на заетост“ – отчетени са 158 048,7 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2022 г. в размер на 300 000,0 хил. лв.⁹³ Установена е икономия в размер на 141 951,3 хил. лв. или 47,3 на сто от уточнения план.

ж) Отчетени са два подпоказателя – „Програми за временна заетост“ – в размер на 421,2 хил. лв. и „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ – в размер на 27,0 хил. лв., които не са планирани със ЗБДОО за 2022 г., но са в съответствие с действащи нормативни актове.

2.1.4. По показателя **„Отбрана и сигурност“** в ЗБДОО за 2022 г. са планирани средства в размер на 190,5 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 139,5 хил. лв., като е постигната икономия в размер на 51,0 хил. лв. или 26,8 на сто от планираните, с цел оптимизиране на разходите.⁹⁴

Независимо от нарастването на разходите за пенсии през 2022 г. спрямо 2021 г., към 31.12.2022 г. общият размер на дължимите суми за надвзети пенсии⁹⁵ е намалял спрямо същия към 31.12.2021 г., което се дължи на предприетите ефективни действия от страна на НОИ, в т.ч. на засилената контролна дейност. Към 31.12.2022 г. общият размер на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност⁹⁶ и надвзетите обезщетения за безработица⁹⁷ възлиза на 16 232,4 хил. лв., като независимо от предприетите мерки от НОИ за намаляването му, е налице увеличение⁹⁸ спрямо предходната година, което се дължи на нарастването на разходите за социални помощи и обезщетения през 2022 г. спрямо 2021 г.

Извършените разходи за държавното обществено осигуряване през 2022 г. са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

⁹³ В ЗБДОО за 2022 г. са одобрени 300 000,0 хил. лв. за изплащане на средствата за запазване на заетостта на работници и служители, наети от работодатели от засегнати от пандемията на коронавирус COVID-19 икономически дейности. Средствата са предвидени за извършване на плащания до м. юни включително, на основание удължения с ПМС № 40 от 31.03.2021 г. срок на действие на ПМС № 151 от 03.07.2020 г.; Одитно доказателство № 12

⁹⁴ Одитни доказателства № 20 и № 24

⁹⁵ 6 036,2 хил. лв.

⁹⁶ 10 719,1 хил. лв.

⁹⁷ 5 513,3 хил. лв.

⁹⁸ Към 31.12.2021 г. общият им размер е 12 133,6 хил. лв., или увеличение с 4 098,8 хил. лв.

2.2. Предоставените трансфери⁹⁹ от бюджета на ДОО към други бюджети са 13 145,0 хил. лв., които са 177,6 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2022 г. – 7 400,0 хил. лв.

Предоставените трансфери са както следва:

2.2.1. На Министерството на здравеопазването (МЗ) – 3 150,0 хил. лв. при планирани 3 150,0 хил. лв., или 100 на сто, които са в съответствие с разпоредбите на КСО за осигуряване на помощно-технически средства на лица с увреждания.¹⁰⁰

Предоставените платежни и други документи от НОИ потвърждават усвояването на предоставените от бюджета на НОИ трансфери.¹⁰¹

2.2.2. На МТСП за фонд „Условия на труд“ – 3 876,5 хил. лв. (96,9 на сто от предвидените средства), от които:

а) за мероприятия за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести по чл. 24, т. 3 от КСО - 2 999,9 хил. лв.;

б) за диагностика на професионалните болести по чл. 24, т. 4 от КСО – 876,6 хил. лв.

Трансферите, предоставени на фонд „Условия на труд“, са усвоени в отчетения размер.¹⁰²

2.2.3. На Министерството на транспорта и съобщенията¹⁰³ не е предоставен трансфер и не са отчетени средства при предвидени в ЗБДОО за 2022 г. в размер на 250,0 хил. лв., тъй като през 2022 г. не са направени разходи за независим одит за съответствие на действително направените нетни разходи от извършване на обществена услуга по изплащане на пенсиите от „Български пощи“ ЕАД през 2021 г., съгласно чл. 92, ал. 4 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (НПОС).¹⁰⁴

2.2.4. Отчетен е трансфер „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ в размер на 2 602,8 хил. лв., представляващ предоставени средства на второстепенните разпоредители с бюджет към общините, съгласно постановления на Министерски съвет.¹⁰⁵

2.2.5. Отчетен е „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ в размер на 2 030,1 хил. лв., представляващ предоставени средства по сключени договори за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2022 г. с бюджетни организации. Трансферът е отчетен законосъобразно.¹⁰⁶

⁹⁹ Одитно доказателство № 21

¹⁰⁰ чл. 11, ал. 1, т. 2, б. „в“, чл. 12, ал. 1, т. 4 и чл. 13, ал. 1, т. 3 от КСО

¹⁰¹ Одитни доказателства № 7 и № 21

¹⁰² Одитни доказателства № 14 и № 21

¹⁰³ В чл. 1, ал. 2, т. 2.3. от ЗБДОО за 2022 г. е предвидено трансферът да се предостави на Министерски съвет във връзка с Разпореждане № 5 от 22 декември 2021 г. за определяне на орган, който да упражнява правата на държавата като едноличен собственик в капитала на „Български пощи“ ЕАД, и за обезпечаване на разходите за одит по чл. 92, ал. 4 от НПОС. В чл. 1, ал. 2, т. 2.3. от Отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е отразено, че не са предоставени трансфери на Министерството на транспорта и съобщенията. Разликата при посочване на получателя на трансфера в ЗБДОО и в Отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. се дължи на промени в НПОС (изм., ДВ, бр. 36 от 13.05.2022 г. ... изм., ДВ, бр. 66 от 16.08.2022 г.).

¹⁰⁴ Независим одит за съответствие на действително направените нетни разходи от извършване на обществена услуга по изплащане на пенсиите от „Български пощи“ ЕАД през 2021 г. е направен през 2023 г. и тогава е извършен трансфер от НОИ към Министерство на транспорта и съобщенията в размер на 19,5 хил. лв.; Одитни доказателства № 18 и № 21

¹⁰⁵ Одитни доказателства № 12 и № 21

¹⁰⁶ на основание чл. 36, ал. 1, т. 12 от КСО, чл. 25, ал. 2 от Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация и в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г.; Одитни доказателства №№ 12, 15 и 21

2.2.6. Отчетен е **„Трансфер между бюджет и СЕС“** в размер на 1 485,6 хил. лв., представляващи предоставени/възстановени средства по изпълнението на европейски проекти.^{107,108}

Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2020 г. – 2022 г.¹⁰⁹

Отчетените приходи по показателя **„Осигурителни приходи“** са в размер: за 2020 г. – 7 882 663,2 хил. лв., за 2021 г. - 8 756 011,7 хил. лв. и за 2022 г. - 9 841 317,1 хил. лв.

Отчита се нарастваща тенденция в абсолютна стойност на размера на осигурителните приходи за периода 2020 г. – 2022 г., което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски.

Приходите от **осигурителни вноски** през 2020 г. са **7 882 663,2 хил. лв.**, през 2021 г. - **8 756 011,7 хил. лв.** и през 2022 г. - **9 841 317,1 хил. лв.** Нарастващата тенденция за периода се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход през периода.

„Неданъчните приходи“ през 2020 г. са 190 333,5 хил. лв., през 2021 г. – 420 490,4 хил. лв. и през 2022 г. – 136 715,2 хил. лв. Плаващата тенденция за периода се дължи основно на намаление в размера на средствата през 2022 г., постъпили по т. 2.3. „Други приходи“, в която се отчитат средства от акумулирани осигурителни вноски от универсални и професионални пенсионни фондове¹¹⁰.

Получените **трансфери** от централния бюджет¹¹¹ са в общ размер на 6 247 090,1 хил. лв. за 2020 г., 8 221 985,9 хил. лв. за 2021 г. и 8 054 317,0 хил. лв. за 2022 г. *Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода 2020 г. – 2022 г., тъй като държавата увеличава през 2021 г. финансирането на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост, с оглед подпомагане на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица, след което, през 2022 г., финансирането намалява.*

Разходите по показателя **„Пенсии“** през 2020 г. са **11 138 451,4 хил. лв.**, през 2021 г. - **14 249 396,5 хил. лв.** и през 2022 г. - **15 634 714,6 хил. лв.** Нарастващата тенденция през периода се дължи на осъвременяването на пенсиите и еднократно изплатените допълнителни суми към тях през годините, независимо, че броят на пенсиите намалява в резултат от пенсионната реформа.

¹⁰⁷ ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – проект BG05M9OP001-6.005-C01 „Запази ме+“.

¹⁰⁸ Одитни доказателства № 12 и № 21

¹⁰⁹ Одитни доказателства № 23 и № 8

¹¹⁰ акумулирани приходи, постъпили по чл. 46, чл. 4в, чл. 69б от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

¹¹¹ Получени трансфери от централния бюджет за ДОО и получен допълнителен трансфер от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства, както и трансфер за поети осигурителни вноски и данъци

По показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2020 г. са отчетени 2 015 197,7 хил. лв., през 2021 г. - 2 096 732,3 хил. лв. и през 2022 г. - 2 162 655,2 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на увеличени брой на осигурените лица¹¹², изплатените повече работни дни по някои видове парични обезщетения, както и по-високото среднодневно парично обезщетение в резултат на нарастването на доходите на осигурените лица.

По показателя „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ са отчетени разходи през 2020 г. – 1 131 932,7 хил. лв., през 2021 г. - 968 255,0 хил. лв. и през 2022 г. - 310 841,0 хил. лв. Намалващата тенденция през периода се дължи на намаляване на разходите за изплащане на компенсации и средства за запазване заетостта на работодатели в засегнати от пандемията на COVID-19 икономически дейности за запазване на работните места на наетите от тях работници и служители.

По показателя „Отбрана и сигурност“ са отчетени през 2020 г. – 112,5 хил. лв., през 2021 г. – 137,8 хил. лв. и през 2022 г. – 139,5 хил. лв. Нарастващата тенденция по отношение на отчетените средства по показателя се дължи на нарастване разходите за възнаграждения на персонала и на разходите за издръжка. Независимо от това, отчетените средства по показателя и през трите години на изследвания период, са по-малко от предвидените със ЗБДОО за съответните години.

Разходите за пенсии¹¹³ през периода 2020 г. - 2022 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹¹⁴. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹¹⁵ и намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии¹¹⁶.

¹¹² осигурените лица през 2020 г. – 2 693 720 бр., през 2021 г. – 2 747 495 бр. и през 2022 г. - 2 794 249 бр.

¹¹³ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹¹⁴ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹¹⁵ с 11,1 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (нарастване с 1,3 на сто)

¹¹⁶ с 27,9 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (намаляване с 18,2 на сто)

4. По раздел „Финансиране“

4.1. В Закона за бюджета на ДОО за 2022 г. не са предвидени суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци, но законосъобразно са отчетени 14 326,2 хил. лв. в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.¹¹⁷

4.2. Отчетените средства по показателя „Друго вътрешно финансиране“ в размер на 75 362,0 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г., но са законосъобразни и включват сумите по параграф 88-00 „Събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове“ в размер на 83 655,1 хил. лв. и параграф 93-00 „Друго финансиране – нето (+/-)“ в размер на (-) 8 293,1 хил. лв.¹¹⁸

4.3. Наличните средства към 31.12.2022 г., в размер на 272,6 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ, отчетени по параграф 95-08 „Наличност в левова равностойност по валутни сметки в края на периода“.¹¹⁹

Финансирането по бюджета на ДОО за 2022 г. е в съответствие с действащото законодателство.

5. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2022 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е отчетен дефицит в размер на 89 750,3 хил. лв.

Изпълнението на бюджетите на отделните фондове на ДОО през 2022 г. е както следва:

1. По бюджета на фонд „Пенсии“ е отчетен дефицит в размер на 7 481 920,7 хил. лв., което е с 322 733,4 хил. лв. по-малко от планирания¹²⁰. Това се дължи на постъпилите със 126 740,6 хил. лв. повече приходи и трансфери и на икономия в разходите и трансферите от 195 992,8 хил. лв.

2. По бюджета на фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ при планиран дефицит от 342 200,0 хил. лв. е отчетен 72 120,6 хил. лв. Разликата се дължи на постъпилите повече със 189 984,7 хил. лв. приходи и трансфери и на икономия в разходите от 80 094,7 хил. лв.

3. По бюджета на фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, при планиран дефицит от 20,0 хил. лв. е отчетен 16 120,2 хил. лв. Разликата се дължи на отчетените повече разходи за пенсии с 16 113,2 хил. лв. и на отчетените по-малко от планираните с 13,0 хил. лв. разходи за социални помощи и обезщетения.

4. По бюджета на фонд „Трудова злополука и професионална болест“ е отчетен излишък в размер на 228 480,0 хил. лв., което е с 35 301,8 хил. лв. повече от планирания¹²¹. По-високият излишък се дължи на получените повече приходи от осигурителни вноски с 30 926,8 хил. лв. и на икономия в разходите и трансферите от 4 375,0 хил. лв.¹²²

5. По бюджета на фонд „Общо заболяване и майчинство“ е отчетен дефицит в размер на 229 056,8 хил. лв., което е с 15 779,1 хил. лв. по-малко от планирания по бюджета¹²³. Това се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 59 600,6 хил. лв. и на по-високите с 43 821,5 хил. лв. разходи и трансфери.

¹¹⁷ Одитно доказателство № 12

¹¹⁸ Одитни доказателства № 12 и № 16

¹¹⁹ Одитно доказателство № 16

¹²⁰ 7 804 654,1 хил. лв.

¹²¹ 193 178,2 хил. лв.

¹²² Получените допълнителни трансфери за изплащане на еднократни допълнителни суми към пенсиите за 2022 г. по фонд „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Трудова злополука и професионална болест“ са отчетени по бюджета на НОИ.

¹²³ 244 835,9 хил. лв.

6. По бюджета на фонд „Безработица“ е отчетен излишък в размер на 9 362,3 хил. лв. при планиран дефицит от 172 024,6 хил. лв. Това се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски със 17 242,6 хил. лв. и на икономия в разходите от 164 144,3 хил. лв.

7. По бюджета на НОИ при планиран излишък в размер на 8 370 556,4 хил. лв. е отчетен излишък от 7 471 625,7 хил. лв., който е с 898 930,7 хил. лв. по-малко от планирания.

Наличните средства в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. са 272,6 хил. лв. и съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.¹²⁴

През одитирания период в НОИ има утвърдени и действат вътрешни актове¹²⁵, регламентиращи процесите по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО, структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО и изпълнение на бюджета на ДОО.

Введените контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Взетите управленски решения в НОИ, показват добро разбиране за същността и значението на СФУК в изследваните процеси, поради което през одитирания период същите функционират в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, методологията, издадена от МФ, и вътрешните актове.

Състоянието на СФУК в изследваните процеси е добро, като през одитирания период са осигурили ефективното изпълнение на дейностите във връзка с изготвянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

Част четвърта ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г., представени в одитния доклад и събраните одитни доказателства, са налице основания за изразяване на следните заключения:

Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти.

Спазен е нормативно определения ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. в Сметната палата и в Народното събрание.

¹²⁴ Одитно доказателство № 16

¹²⁵ Счетоводна политика на НОИ за 2022 г.; Индивидуален сметкоплан на НОИ за 2022 г.; „Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО), на бюджета на Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите (ФГВРС)“ с 3 Работни инструкции (РИ) – РИ „Действия при съставяне и приемане на проекта на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при изпълнение на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при отчитане на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; Работна инструкция „Приемане и обработка на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица“; Работна инструкция „Приемане и обработване на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО“; Вътрешни правила за организация на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете в НОИ; функционални, длъжностни характеристики и други.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. съответства на ЗБДОО за 2022 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2022 г., са отчетени законосъобразно.

Изпълнението на бюджета по отделните показатели е както следва:

а) Осигурителните приходи са повече с 3,2 на сто спрямо планирания размер, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица. Постъпилите приходи от осигурителни вноски са законосъобразни и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

б) Неданъчните приходи са с 8 059,5 хил. лв. по-малко от планираните, в резултат от получените в по-малък размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

в) Разходите, планирани в ЗБДОО за 2022 г. са в размер на 18 240 322,1 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план на разходите е 18 633 117,8 хил. лв. Отчетените общо разходи са 97,2 на сто спрямо уточнения план, се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

г) Размерът на надвзетите пенсии е намалял с 488,7 хил. лв., размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност е нараснал с 2 172,8 хил. лв., а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица е нараснал с 1 926,0 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.

д) Предоставените трансфери от НОИ на МЗ и на МТСП за фонд „Условия на труд“ са в съответствие с действащото законодателство и са усвоени в отчетения размер.

е) През периода 2020 г. – 2022 г. се запазва тенденцията абсолютният размер на разходите за пенсии да превишава този на приходите от осигурителни вноски. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски и намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии.

Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода 2020 г. – 2022 г., тъй като през 2022 г. държавата намалява финансирането спрямо 2021 г. на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица.

ж) Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Общо заболяване и майчинство“ са покрити с излишъците по фондовете „Трудова злополука и професионална болест“, „Безработица“ и бюджета на НОИ. Наличността в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО е равна на остатъка по валутните сметки на НОИ.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предпоставя предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част пета ПРЕПОРЪКИ

В резултат на извършения одит не се дават препоръки.

Част шеста

ОТГОВОРИ НА ОДИТИРАНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Фактите и обстоятелствата, установени при одита и отразени в доклада са съгласувани с представители на одитираната организация¹²⁶. Представителите на НОИ изразяват пълно съгласие и приемат напълно (изцяло) установените факти и обстоятелства.

В подкрепа на констатациите от одитния доклад са събрани 26 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата.

Настоящият одитен доклад е приет на основание, чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 221 от 27.07.2023 г. на Сметната палата.

¹²⁶ на 15.06.2023 г.

**ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА
КЪМ ОДИТЕН ДОКЛАД № 0600100623**

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	Писмо на НОИ, изх. № 1029-40-1392#8/11.05.2023 г.	2
2	Справка за видовете и броя на организационните звена в ЦУ и ТП на НОИ през 2022 г., дадена по т. 2 от писмо до НОИ, вх. № 1029-40-1392/27.04.2023 г.	1
3	Справка за състава на Надзорния съвет на НОИ и извършените промени в него през 2022 г., дадена по т. 4 от писмо до НОИ, вх. № 1029-40-1392/27.04.2023 г.	3
4	Справка за отговорните длъжностни лица в ЦУ на НОИ за периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г.	3
5	РД-И-2.29 (1) от 26.05.2023 г. - за тест с двойна цел за съответствие на изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. с действащата правна рамка в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“	5
6	Заповед № 1016-40-1182/06.11.2018 г. на управителя на НОИ и Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на ДОО, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите с приложения – 3 бр. работни инструкции	20
7	Кореспонденция между НОИ и Министерството на здравеопазването и платежни документи	6
8	Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-1369/25.04.2023 г. до Сметната палата, вх. № 33-03-10/26.04.2023 г., относно представяне на отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. с приложения: Протокол № 4 от заседание на НС на НОИ, проведено на 20.04.2023 г.; Доклад на управителя на НОИ за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.; Отчет за изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2022 г.; Отчет на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. по месеци; Статистически отчет за изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г.; Демографски и икономически показатели по КБДОО за 2022 г.; Натурални показатели по пенсиите за 2022 г.; Приложение № 3 към чл. 15, ал. 4 от ЗБДОО за 2022 г.; Приложение № 4 към чл. 16 от ЗБДОО за 2022 г. и Приложение № 5 към чл. 17 от ЗБДОО за 2022 г.	86
9	Писмо от управителя на НОИ до Народно събрание, изх. на НОИ № 1029-40-1370/25.04.2023 г.	1
10	РД-И-2.29 (2) от 01.06.2023 г. - за тест с двойна цел за установяване съответствието на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на ДОО 2022 г. със ЗБДОО за 2022 г. в областта на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“	11
11	Справка за ежемесечно представяне на касовите отчети от НАП, НЗОК и МФ за 2022 г.	1

№	Одитни доказателства	Брой страници
12	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-1709/25.05.2023 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-1708#1/25.05.2023 г. с приложения до ръководителя на одитния екип; ПМС № 209 от 29.07.2022 г.; ПМС № 355 от 03.11.2022 г.; ПМС № 129 от 16.06.2022 г.; ПМС № 56 от 15.04.2022 г.; ПМС № 151 от 03.07.2020 г.; ПМС № 40 от 31.03.2022 г.; ПМС № 55 от 30.03.2020 г.; ПМС № 482 от 30.12.2021 г.; ПМС № 322 от 07.10.2021 г.	44
13	ПМС № 43 от 01.04.2022 г.; ПМС № 367 от 16.11.2022 г.; ПМС № 397 от 01.12.2022 г.	3
14	Кореспонденция между НОИ и Фонд „Условия на труд“ и платежни документи	6
15	Протокол № 12 от 13.12.2022 г. от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т. 1 за одобряване на компенсирани промени в консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г.; Протокол № 11 от 22.11.2022 г. от проведено заседание на НС на НОИ за одобряване на компенсирани промени в бюджета на НОИ за 2022 г.; Справка – окончателно разпределение на бюджета на НОИ за 2022 г.; Протокол № 2 от 21.03.2022 от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т. 2 за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2022 г.	10
16	Част от отчет за касовото изпълнение на ДОО за 2022 г.	6
17	РД-И-2.29(3) от 15.06.2023 г. - за тест с двойна цел на приходите по бюджета на ДОО, предоставени от НОИ, НАП и НЗОК за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“ с приложения Справка за степента на изпълнение на приходните показатели по отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. спрямо утвърдените със ЗБДОО за 2022 г.; Справки за размера на приходите по фондове на ДОО и по видове източници за 2022 г.	10
18	Кореспонденция между НОИ и Министерство на транспорта и съобщенията и платежни документи	7
19	РД-И-2.21(1) от 15.06.2023 г. - за тестове по същество на получените трансфери по бюджета на ДОО за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“ с приложена справка за получените трансфери от централния бюджет за ДОО по т. 4 и т. 5 от Раздел „Приходи и трансфери на консолидирания бюджет на ДОО“ и отчетеното им изразходване за периода 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. и справка за получените трансфери между бюджетни сметки и отчетеното им изразходване за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г.	6
20	РД-И-2.29(4) от 08.06.2023 г. - за тест с двойна цел върху данните от отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. за извършените разходи в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“ с приложения Справка за степента на изпълнение на показателите по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. спрямо утвърдените със	16

№	Одитни доказателства	Брой страници
	Закона за бюджета на ДОО за 2022 г. и Справка за броя на пенсионерите, пенсиите и разходите за пенсии през 2022 г.	
21	РД-И-2.21(2) от 08.06.2023 г. - за тестове по същество на предоставените трансфери през 2022 г. от бюджета на ДОО в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.“	5
22	Справка по т. 5 от писмо № 1029-40-1392/27.04.2023 г. на Сметна палата във връзка с одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. – Информация за броя на осигурените лица, осигурителната база и средномесечния осигурителен доход на база приходи от осигурителни вноски по отчета на КБДОО за 2022 г.	4
23	Писмо, вх. на НОИ № 1029-40-1708/25.05.2023 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата за изискване на информация; Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-1708#1/25.05.2023 г. с приложения до ръководителя на одитния екип	24
24	Писмо, вх. на НОИ № 1029-40-1710/25.05.2023 г. от ръководителя на одитния екип до управителя на НОИ; Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-1708#1/25.05.2023 г. с приложения до ръководителя на одитния екип	17
25	Информация за размера на дължимите суми за надвзети пенсии, надвзети парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзети обезщетения за безработица към 31.12.2022 г.; Справка за размера на дължимите суми за надвзети пенсии, надвзети парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзети обезщетения за безработица към 31.12.2021 г.	2
26	Справка за отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по КСО за 2022 г. и Справка за отчетените разходи по „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.	5

СТАНОВИЩЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2022 г.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на чл. 6, ал. 5 от Закона за Сметната палата и отразява резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2022 г. Проверено и оценено е съответствието с изискванията на нормативните и вътрешните актове през одитирания период в следните области:

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е изготвен от НОИ при спазване изискванията на вътрешните правила.¹²⁷ Внесен е от управителя на НОИ за утвърждаване в Надзорния съвет на НОИ, съгласно разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹²⁸

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г., е утвърден от Надзорния съвет на НОИ на 20.04.2023 г.¹²⁹ Представен е в Сметната палата на 26.04.2023 г. при спазване на законоустановения седемдневен срок.¹³⁰

Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет за 2022 г.¹³¹

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии на лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2022 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹³²

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове, както следва:

¹²⁷ Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите

¹²⁸ чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО

¹²⁹ С Протокол № 4 от заседание на Надзорния съвет, проведено на 20.04.2023 г.

¹³⁰ съгласно чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата

¹³¹ съгласно чл. 31, ал. 1 от КСО

¹³² чл.чл. 20 – 266 от КСО

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за временна заетост между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ¹³³, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2022 г.

2.1.2. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ отчетените средства са за данъци върху доходите на физическите лица, във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „Програми за временна заетост“ са отчетени средства, които са в изпълнение на сключени договори между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г.

2.2.2. По показателя „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ са отчетени средствата за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г.

2.2.3. По показателя „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ са отчетени средства, съгласно ПМС № 322 от 07.10.2021 г., ПМС № 482 от 30.12.2021 г. и ПМС № 40 от 31.03.2022 г., представляващи предоставени трансфери на второстепенните разпоредители с бюджет към общините.

2.2.4. По показателя „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г., са отчетени предоставени средства по сключени договори с бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2022 г.

2.2.5. По показателя „Трансфер между бюджет и СЕС“ са отчетени средства, представляващи предоставени/възстановени трансфери по изпълнението на европейски проекти.¹³⁴

3. Спазена е разпоредбата на параграф 4 от ПЗР на ЗБДОО за 2022 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2022 г.

Съгласно ЗБДОО за 2022 г.¹³⁵ планираният размер на получените трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване е 221 770,1 хил. лв., на получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига на средства - 6 961 377,0 хил. лв., на разходите за пенсии – 14 120 424,3 хил. лв. С оглед финансовото обезпечаване на осъществените промени в параметрите на пенсионната

¹³³ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

¹³⁴ ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – проект BG05M9OP001-6.005-C01 „Запази ме!“.

¹³⁵ обн., ДВ, бр. 18 от 4.03.2022 г., в сила от 1.01.2022 г.

политика, е направена актуализация на ЗБДОО от м. юли 2022 г.¹³⁶, с която са увеличени получените трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване с 18 830,0 хил. лв. (240 600,1 хил. лв.), получените допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига на средства с 1 367 670,0 хил. лв. (8 329 047,0 хил. лв.) и разходите за пенсии с 1 386 500,0 хил. лв. (15 506 924,3 хил. лв.).

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. са отчетени общо приходи и трансфери в размер на 18 031 745,0 хил. лв., които са 96,7 на сто от уточнения план – 18 640 517,8 хил. лв.

Съгласно ЗБДОО за 2022 г. приходите по бюджета на ДОО включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 9 997 005,7 хил. лв., при планирани за 2022 г. – 9 678 075,0 хил. лв., или изпълнение 103,0 на сто.

1.1. Планираните осигурителни приходи са в размер на 9 539 840,3 хил. лв.¹³⁷, а са отчетени 9 841 317,1 хил. лв., или изпълнение от 103,2 на сто, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2022 г. спрямо 2021 г.¹³⁸ е 112,4 на сто, като увеличението с 1 085 305,4 хил. лв. се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.¹³⁹

1.2. Неданъчните приходи са с 8 059,5 хил. лв. по-малко от планираните – 144 774,7 хил. лв., което се дължи основно на получените в по-малък размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски, постъпили по чл. 4б, чл. 4в, чл. 69б от КСО, § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО и § 9 от ПЗР към ЗБДОО 2021 г.

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 026,6 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 98,7 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2022 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на 8 569 647,1 хил. лв. С ПМС¹⁴⁰ са одобрени допълнителни трансфери по бюджета на ДОО за финансиране на част от осигурителните разходи, с което уточненият план на получените трансфери е 8 956 942,8 хил. лв. За 2022 г. бюджетът на ДОО е получил трансфер от държавния бюджет в размер на 8 054 739,3 лв., в т.ч. 422,3 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост, или изпълнение 89,9 на сто спрямо уточнения план.

¹³⁶ изм., ДВ, бр. 51 от 1.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г.

¹³⁷ Съгласно ЗБДОО за 2022 г. (обн., ДВ, бр. 18 от 4.03.2022 г., в сила от 01.01.2022 г.) планираният размер по показателя е 9 534 340,3 хил. лв. С ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., който е включен към „Осигурителни вноски“ по уточнения план на бюджета на ДОО за 2022 г.

¹³⁸ 8 756 011,7 хил. лв.

¹³⁹ Съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2021 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2022 г.

¹⁴⁰ С ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г., ПМС № 397 от 01.12.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите в общ размер на 387 268,7 хил. лв, а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на 8 054 739,3 хил. лв., в т.ч.: 348 058,4 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 7 700 064,7 хил. лв. - получени допълнителни трансфери от централния бюджет за покриване на недостига от средства; 422,3 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост и 6 193,9 хил. лв. - трансфери за поети осигурителни вноски и данъци.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2022 г. по Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ при планирани със ЗБДОО за 2022 г. – 18 247 722,1 хил. лв. са отчетени 18 121 495,3 хил. лв., които са 99,3 на сто спрямо приетите със закона и с 4,6 на сто повече спрямо 2021 г.¹⁴¹

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2022 г. са в размер на 18 240 322,1 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план¹⁴² на разходите е 18 633 117,8 хил. лв. Отчетените разходи са 18 108 350,3 хил. лв., или 97,2 на сто спрямо уточнения план. Установената икономия от 524 767,5 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 86,34 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 11,94 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 1,72 на сто.

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“ в ЗБДОО за 2022 г. са предвидени средства в размер на 15 506 924,3 хил. лв. С ПМС¹⁴³ са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април и за м. декември 2022 г., както и допълнителен трансфер от централния бюджет за изплащане на еднократна сума за компенсация на дохода от пенсии до нивото от м. декември 2021 г. за шест месеца, в общ размер на 387 268,7 хил. лв. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 15 894 193,0 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 15 634 714,6 хил. лв., или 98,4 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е икономия в размер на 259 478,4 хил. лв., което е 1,6 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 9,7 на сто спрямо 2021 г.¹⁴⁴

За 2022 г. разходите за пенсии са 9,5 на сто от БВП.¹⁴⁵ През 2022 г. броят на пенсиониралите се лица е 97 590, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 31 741. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2022 г., е 155 302. Поради това, към 31.12.2022 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 030 318, които са с 25 971 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2021 г. Към 31.12.2022 г. броят на пенсиите е 2 042 661, от които лични пенсии – 1 926 354 и наследствени пенсии – 116 307. Спрямо 2021 г. общият брой на пенсиите е намалял с 27 070, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 15 379 051,4 хил. лв. (98,4 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,6 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 112 877,1 хил. лв. или 0,7 на сто спрямо планирания показател в ЗБДОО за 2022 г. Причина за

¹⁴¹ отчетени разходи и трансфери в размер на 17 328 876,9 хил. лв. през 2021 г.

¹⁴² Уточненият план представя извършените законосъобразни корекции по бюджета на ДОО за 2022 г., в резултат на ПМС-та и от утвърдените промени по отделните разходни параграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ

¹⁴³ ПМС № 43 от 01.04.2022 г., ПМС № 367 от 16.11.2022 г. и ПМС № 397 от 01.12.2022 г.

¹⁴⁴ разходи за пенсии за 2021 г. – 14 249 396,5 хил. лв.

¹⁴⁵ БВП за 2022 г. е 165 384 млн. лв.

увеличението са включените разходи за изплатените еднократно допълнителни суми към пенсиите. Отчетеният разход по показателя е 15 379 051,4 хил. лв., който е 98,2 на сто от уточнения план.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 16 113,2 хил. лв., което е 6,7 на сто от планираните. По-високият разход е в резултат от промените в чл. 90а от КСО¹⁴⁶, в сила от 01.04.2022 г., относно размера на социалната пенсия за инвалидност, средствата за които не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г.

Разходите за пенсии¹⁴⁷ през периода 2020 г. - 2022 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹⁴⁸. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹⁴⁹ и намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии¹⁵⁰.

Размерът на **надветите пенсии** към 31.12.2022 г. е намалял с 488,7 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.¹⁵¹, независимо, че през 2022 г.¹⁵² са извършени и отчетени повече разходи по показателя „Пенсии“ спрямо 2021 г.¹⁵³

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2022 г. са предвидени средства в размер на 2 285 653,8 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 162 655,2 хил. лв., които са 94,6 на сто спрямо планираните. Установена е икономия в размер на 122 998,6 хил. лв., което е 5,4 на сто по-малко спрямо планирания показател. Икономията се дължи основно на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.

Установено е, че размерът на **надветите парични обезщетения за временна неработоспособност** към 31.12.2022 г. е нараснал с 2 172,8 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.¹⁵⁴, а размерът на **надветите парични обезщетения за безработица** към 31.12.2022 г. е нараснал с 1 926,0 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2021 г.¹⁵⁵ Последното се дължи на извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2022 г.¹⁵⁶ спрямо 2021 г.¹⁵⁷

2.1.3. По разходния показател „Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ в ЗБДОО за 2022 г. са планирани средства в размер на 447 553,5 хил. лв. В резултат от извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО¹⁵⁸,

¹⁴⁶ изм., ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от 01.04.2022 г.

¹⁴⁷ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹⁴⁸ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹⁴⁹ с 11,1 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (нарастване с 1,3 на сто)

¹⁵⁰ с 27,9 на сто през 2021 г. спрямо 2020 г. и с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. (намаляване с 18,2 на сто)

¹⁵¹ Към 31.12.2021 г. – 6 524,9 хил. лв.

¹⁵² Разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

¹⁵³ Разходи за пенсии за 2021 г. – 14 249 396,5 хил. лв.

¹⁵⁴ Към 31.12.2021 г. – 8 546,3 хил. лв.

¹⁵⁵ Към 31.12.2021 г. – 3 587,3 хил. лв.

¹⁵⁶ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2022 г. – 2 162 655,2 хил. лв.

¹⁵⁷ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2021 г. – 2 096 732,3 хил. лв.

¹⁵⁸ На основание ПМС (с ПМС № 209 от 29.07.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2022 г. в размер на 5 500,0 хил. лв., а с ПМС № 56 от 15.04.2022 г., ПМС № 129 от 16.06.2022 г. и ПМС № 355 от 3.11.2022 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в размер на 27,0 хил. лв.) и в

уточненият план на разходите по показателя е 453 080,5 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 310 841,0 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 142 239,5 хил. лв. или 31,4 на сто от уточнения план.

2.1.4. По показателя „Отбрана и сигурност“ в ЗБДОО за 2022 г. са планирани средства в размер на 190,5 хил. лв., а са отчетени разходи в размер на 139,5 хил. лв., като е постигната икономия от 51,0 хил. лв. или 26,8 на сто от планираните.

2.2. Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са 13 145,0 хил. лв., които са 177,6 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2022 г. – 7 400,0 хил. лв.

Предоставени са трансфери, които не са планирани в ЗБДОО за 2022 г. – трансфер „На бюджетни организации за запазване на заетостта на работниците и служителите“ – 2 602,8 хил. лв., „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ – 2 030,1 хил. лв. и „Трансфер между бюджет и СЕС“ – в размер на 1 485,6 хил. лв. Всички предоставени трансфери от бюджета на ДОО за 2022 г. са в съответствие с действащото законодателство.

3. По раздел „Финансиране“

3.1. Отчетени са суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци в размер на 14 326,2 хил. лв., които са в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.

3.2. Отчетените средства по показателя „Друго вътрешно финансиране“ в размер на 75 362,0 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2022 г., но са законосъобразни.

3.3. Наличните средства към 31.12.2022 г., в размер на 272,6 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.

4. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2022 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е отчетен дефицит в размер на 89 750,3 хил. лв.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Общо заболяване и майчинство“ са покрити с излишъците по фондовете „Трудова злополука и професионална болест“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

В заключение Сметната палата изразява следното становище:

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на изискванията на Закона за бюджета на ДОО за 2022 г. и Кодекса за социално осигуряване. Получените приходи и трансфери, извършените разходи и предоставените трансфери от НОИ на други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2022 г.

Настоящото становище е прието от Сметната палата с Решение № 221 от 27.07.2023 г. (Протокол № 27)

резултат от утвърдените промени по отделните разходни параграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ.